

Posudek oponenta rigorózní práce

Téma: Vyživovací povinnost k dítěti v teorii a právní praxi

Autor: Mgr. Arnošt Zikmund

Oponent: JUDr. Jindřich Psutka, Ph.D.

Posuzovaná rigorózní práce je zacílena na problematiku vyživovací povinnosti, konkrétně na vyživovací povinnost k dítěti. Na první pohled je zřejmé, že se jedná o téma velmi tradiční, které je dlouhodobě častým námětem pozornosti odborné literatury. Autorovi se tak nutně již od počátku samotnou volbou tématu zužuje prostor pro výrazněji originální zpracování a vlastní iniciativu. Na druhou stranu je zřejmé, že se jedná o téma, které je stále velmi živé. Jakkoliv stávající občanský zákoník nepřinesl v úpravě vyživovací povinnosti žádné radikální změny, je možné se při zpracování opřít o stále nové podněty z praxe, která tuto problematiku činí mimořádně živou. Řadu podnětů je možné nalézt také v rámci legislativních snah a pokusů, které mají směřovat k řešení mnoha problematických aspektů stávající úpravy (např. otázky spjaté s vymáháním a vyplácením výživného v rámci insolvenčního řízení, zálohové výživné atp.). Je tedy nepochybně možné zpracovat rigorózní práci zaměřenou na vyživovací povinnost k nezletilému dítěti na odpovídající odborné i teoretické úrovni, která bude splňovat specifika kladená na rigorózní práci, zejména co se týče její originality a přínosnosti

Práce je rozdělena do osmi samostatných částí (pomineme-li Úvod a Závěr práce). První partii autor věnuje historickému exkurzu do právní úpravy vyživovací povinnosti v Československu a následně v České republice. Jde o stručný přehled, přesto je možné jej považovat za přínosný zejména pro další výklad zaměřený na platnou právní úpravu, neboť poskytuje žádoucí exkurz do kontinuity resp. diskontinuity právní úpravy a jejího vývoje. Následná část, v práci označená jako třetí, je zacílena na charakteristiky vyživovací povinnosti. Autor se zde blíže zaměřuje na právní ukotvení vyživovací povinnosti a na problematiku vzniku, trvání a zániku této povinnosti. Navazuje část nazvaná základní principy a znaky výživného. Zařazení této části je jistě možné, jistou výhradu je však třeba učinit samotnému názvu této pasáže. Autor sice jinde v textu vymezuje rozdíl mezi výživným a vyživovací povinností (byť ne zcela pregnančně), v textu samotném však oba pojmy zaměňuje. Je sice možné přihlídnout k jeho názoru, dle kterého praxe oba pojmy bez problému zaměňuje, nicméně v rámci odborného textu by zasloužilo jejich užívání větší přesnosti a konstantnosti. Samotný obsah této části je přínosný. Autor zde ve čtyřech kapitolách upíná svou pozornost na v praxi často velmi problematické a hojně se vyskytující otázky související s vyživovací povinností. Zabývá se tak promlčením práva na výživné, trestněprávní rovinou promlčení, započtením pohledávky výživného a konkurencí a předností vyživovacích povinností. Je však třeba podotknout, že samotný název v této části jejímu obsahu příliš neodpovídá promlčení výživného ani jeho započtení jistě nepředstavuje základní princip a znak výživného. Navazující část, autorem nazvaná *Rozsah vyživovací povinnosti*, je zaměřena na vymezení všech základních předpokladů, které musí být splněny proto, aby bylo dítěti poskytováno výživné. Uchazeč se zde systematicky a přehledně vypořádává se všemi aspekty této problematiky od odůvodněných potřeb dítěte, přes rozbor požadavku na schopnost dítěte samostatně se živit a kritéria tzv. shodné životní úrovně s rodiči až po potencialitu příjmů rodičů a jejich prokazování. Tato část tvoří samotné jádro práce. Autor

zde prokazuje výbornou orientaci ve zvolené problematice a hloubku svých znalostí. Často vyjadřuje vlastní myšlenky, nebojí se hodnotit závěry jiných autorů a judikatorní výstupy soudů různých instancí. Výklad je podán přehledně a srozumitelně. Byť ne se všemi předloženými názory je nutné souhlasit, jsou tyto pravidelně velmi dobře vyargumentovány a náležitě zdůvodněny.

Následující pasáž je zaměřena na problematiku tzv. tezaurace výživného. Autor zde ve stručnosti nastiňuje základní mechanismus fungování tohoto institutu a dále poměrně rozsáhle vysvětluje možnost jeho užití v praxi, a to ve specifických podmínkách požadování zálohy na výživné v případě běžícího konkursu na majetek povinného. Jakkoliv je tomuto výkladu jistě možné vytknout přílišnou kazuističnost, výborně nastiňuje specifika tohoto institutu v podmínkách insolvenčního řízení. Z výkladu je zřejmý hluboký zájem autora o tuto úpravu, který zjevně vyvěrá z toho, že jde o případ řešený po praktické stránce přímo samotným autorem. Dalo by se možná vytknout až nekritické obhajování vlastního pohledu na daný případ, nicméně právě zjevný zápal a snad i zaujetí přímo tímto konkrétním případem vedly autora k sepsání a odevzdání práce právě na problematiku výživného. Autor ostatně právě v této části jasně prokazuje, že se o téma intenzivně zajímá a zaobírá se jím do náležité hloubky v širších souvislostech.

Následující část práce je zaměřena na problematiku velmi aktuální. Zálohované výživné je v současné době patrně nejživější oblasti úpravy vyživovací povinnosti. Autor postupně vykládá základní rysy návrhu zákona o zálohovaném výživném a vysvětluje je na praktickém příkladu. Ve výkladu nechybí ani přehled zahraniční úpravy čerpaný z materiálů připravených v souvislosti s legislativní návrhem daného zákona. Ani zde se autor nebojí vyjádřit svůj vlastní názor a podává přehled negativ a pozitiv návrhu zákona, v mnoha ohledech se přitom odchyluje od obvyklého pohledu na danou problematiku. Řada jeho myšlenek by zasloužila hlubšího vysvětlení a mohou se tak stát předmětem pro rozpravu v rámci obhajoby rigorózní práce (viz otázky).

Další pasáž je zacílena na problematiku vymáhání výživného konkrétně v rámci exekučního řízení. Autor se zde vypořádává jednak s pojmem samotného exekučního řízení a jeho průběhem, vysvětluje pojem exekuční titul a způsoby provedení exekuce. Zvláštní pozornost věnuje exekuci v podobě pozastavení řídičského oprávnění a obsáhle se věnuje problematice úroků z výživného (byť se jedná o problematiku širší přesahující jistě rámec vymáhání výživného v rámci exekučního řízení). Poslední část práce je zaměřena na exkurze do zahraniční úpravy, konkrétně autor svojí pozornost upíná k právu Velké Británie. Výklad je přehledný, prospěla by mu snad jen větší snaha o komparaci s právní úpravou tuzemskou. Celá práce je zakončena shrnující závěrem.

Uvedené rozvržení práce je možné označit za zdařilé, autor se postupně vypořádává se všemi podstatnými aspekty zvolené problematiky. Jádro práce tvoří část pátá, kolem které jsou seskupeny další partie zabývající se většinou podstatného a aktuálního, co s tématem souvisí. Drobnou výtku je možné učinit snad jen k ne příliš přiléhavým pojmenováním některých částí vzhledem k jejich skutečnému obsahu.

Odborná úroveň je velmi dobrá a odpovídá požadavkům rigorózní práce. Autor občas sice výklad prokládá poněkud emotivnějším vyjadřováním, nicméně nikoliv nad míru únosnou a nutno říct, že zcela v rámci zápalu pro zvolené téma. Kladně je třeba hodnotit zejména užívání odborných zdrojů, kterých autor shromáždil velké množství. Jednoznačným pozitivem je určité práce s judikaturou. Byť se problematika výživného příliš často neobjevuje v judikatuře nejvyšších soudních instancí, podařilo se autorovi prostudovat a v práci zohlednit téměř veškeré výstupy z této oblasti. Současně je v práci užito i značné množství judikatury nižších

soudních instancí. Práci s judikaturou, její porovnávání a kritické hodnocení je možné označit za jednoznačný přínos odevzdaného textu.

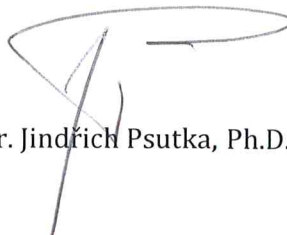
Formální úroveň zpracování je na odpovídající úrovni. Autor se dopouští minima prohrěšků proti pravidlům pravopisu, interpunkce atp. Formátování je ustálené. Autor se rutinním způsobem vyjadřuje odborným jazykem. Vytknout lze snad jen nejednotnost citačního aparátu, jehož finální revizi nevěnoval autor dostatečnou pozornost. Je tedy možné se setkat s různými fonty písma, odlišnou velikostí, odraženými atp.

Lze shrnout, že předložená práce splňuje základní požadavky kladené na práci rigorózní. Autorovi se podařilo v dostatečném rozsahu zpracovat problematiku vyživovací povinnosti k dítěti. Práci s ohledem na uvedené k obhajobě doporučuji.

Otázky k obhajobě:

- 1) V textu hodnotíte převážně pozitivně návrh zákona o zálohovaném výživném. Zkuste v rámci obhajoby shrnout základní pozitiva a negativa dané úpravy. Nenarušuje dle Vás úprava zálohovaného výživného základní konstrukt vyživovací povinnosti jako soukromoprávní povinnosti mezi dvěma fyzickými osobami?
- 2) V práci uvádíte jako jedno z nejvýraznějších negativ návrhu úpravy zálohovaného výživného to, že v případě nemajetnosti povinného má být pozastaveno jeho vyplácení. Neodpovídá tento postup pouze realitě každodenního života (nemá-li povinný prostředky, kterými by mohl objektivně splnit svoji vyživovací povinnost, výživné poskytováno ani přiznáno nebude)?
- 3) Lze připustit uložení zálohy na výživné pro nezletilé dítě na účet, jehož majitelem by byl někdo jiný než povinný?

V Plzni dne 17. srpna 2018

JUDr. Jindřich Psutka, Ph.D.